

Nr 146.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare förlängd giltighet av gällande indelning för taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt kommunalskatt av samtliga orter i riket med avseende å levnadskostnadernas höjd; given Stockholms slott den 8 mars 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

Enligt 48 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) indelas samtliga orter i riket med avseende å levnadskostnadernas höjd i ortsgrupper. Denna indelning — den s. k. skattegrupperingen — verkställs av socialstyrelsen enligt de närmare föreskrifter, som Kungl. Maj:t äger meddela, och gäller för en tid av fem år i sänder.

Vidare meddelas i 16 § 1 mom. förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt föreskrift rörande statligt

ortsavdrag, vars storlek bestämmes med hänsyn till de ortsgupper, varom förmåles i 48 § 1 mom. kommunalskattelagen.

Senast fastställda skattegruppering återfinnes i socialstyrelsens kungörelse den 5 februari 1935 (svensk författningssamling nr 16) angående indelning för taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt kommunalskatt av samtliga orter i riket med avseende å levnadskostnadernas höjd. Indelningen avser åren 1935—1939.

I en den 6 maj 1938 dagtecknad proposition, nr 317, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att den sålunda gällande indelningen finge, utan hinder av 48 § 1 mom. kommunalskattelagen, äga förlängd giltighet till och med utgången av år 1940. I anförande till statsrådsprotokollet nämnda dag vid anmälan av propositionen erinrade jag såsom föredragande departementschef, att det ej syntes lämpligt att påbörja förberedelsearbete för ny skattegruppering, förrän riksdagen tagit ställning till den jämväl framlagda propositionen nr 263 med förslag till civilt avlöningsreglemente m. m. Enligt nämnda förslag skulle fördelningen av de orter, där tjänstemännen äro stationerade, å de olika ortsgrupperna — den s. k. lönegrupperingen — liksom förut fastställas av Kungl. Maj:t på grundval av utredning rörande de för orterna gällande allmänna levnadskostnaderna. Denna utredning hade av socialstyrelsen dittills verkställts efter enahanda principer som skattegrupperingen. Så syntes alltjämt böra vara fallet. Då grupperingsarbetet, därest det utfördes i överensstämmelse med de linjer, som förordats av 1936 års lönekommitté och till vilka jag angivit min inställning i sistnämnda proposition, skulle komma att taga avsevärd tid i anspråk samt fördenskull icke kunna vara färdigt till den 1 januari 1940, förordade jag förlängning av giltighetstiden för skattegrupperingen till och med utgången av år 1940.

Riksdagen biföll propositionen nr 317 (bevillningsutskottets betänkande nr 30; riksdagens skrivelse nr 349). Författning i ämnet utfärdades den 10 juni 1938 (nr 415).

I skrivelse den 8 juni 1938, nr 388, anmälde riksdagen sitt beslut i anledning av propositionen nr 263 samt gjorde därvid jämväl vissa uttalanden rörande principerna för dyrortsgrupperingen.

Genom beslut den 17 juni 1938 anbefalldes Kungl. Maj:t socialstyrelsen att — med beaktande av vad jag vid anmälan av propositionen nr 263 anfört i samband med redogörelse för lönekommitténs förslag i dyrortsgrupperingsfrågan — utarbeta förslag till planläggning av den dyrortsgruppering, som vore avsedd att av socialstyrelsen verkställas med giltighet från och med den 1 januari 1941.

Sedan socialstyrelsen i anledning härav i skrivelse den 28 december 1938 inkommit med förslag till plan för nämnda dyrortsgruppering, anbefalldes Kungl. Maj:t enligt beslut den 3 mars 1939 socialstyrelsen att, i samband med utförande av i 48 § 1 mom. kommunalskattelagen omförmäld gruppering av orterna i riket (skattegruppering), jämväl uppgöra förslag till fördelning av stationeringsorterna för statstjänstemän samt lärare vid folk- och

småskolor m. fl. å de i civila avlöningsreglementet angivna ortsgруппerna (lönegruppering).

Genom beslut den 15 juni 1939 föreskrev därefter Kungl. Maj:t, bland annat, att för nämnda ortsgруппeringar erforderliga levnadskostnadsundersökningar skulle verkställas i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av socialstyrelsen föreslagits i skrivelsen den 28 december 1938. Enligt berörda förslag skulle bland annat insamling av prisuppgifter för nästa dyrortsgruppering, i analogi med förfarandet vid 1935 års dyrortsgruppering, företagas av de kommunala myndigheterna vid två tillfällen, nämligen under en vecka i slutet av oktober 1939 och en vecka i slutet av april 1940.

I avbidan på ny lönegruppering fastställde Kungl. Maj:t genom kungörelse den 15 juni 1939 (nr 367) jämlikt bestämmelser i civila avlöningsreglementet samt det samma dag utfärdade militära avlöningsreglementet fördelning av orterna i riket å de i nämnda reglementen upptagna ortsgруппerna. Endast i formellt hänseende innebar denna lönegruppering avvikelser från förut — i huvudsak från den 1 juli 1935 — gällande indelning.

I skrivelse den 5 september 1939 ifrågasatte socialstyrelsen — jämte det styrelsen överlämnade infordrade förslag till kungörelser angående hyresräkning och prisinsamling — huruvida icke den insamling av uppgifter rörande levnadskostnader, som enligt den av Kungl. Maj:t fastställda planen skulle äga rum under oktober 1939, under då rådande förhållanden lämpligen borde uppskjutas eller möjligen helt inställas. Däremot borde enligt styrelsens uppfattning hyresräkningen under alla omständigheter komma till stånd.

I anslutning till socialstyrelsens förslag utfärdade Kungl. Maj:t den 8 september 1939 kungörelse (nr 644) angående uppgifter för hyresräkning å vissa orter i sammanhang med mantalsskrivningen för år 1940. Dessa uppgifter äro för närvarande under bearbetning inom styrelsen.

I en den 22 september 1939 till den då församlade urtima riksdagen avlåten proposition, nr 26, föreslog Kungl. Maj:t förlängning av giltighetstiden för den gällande skattegrupperingen med ytterligare ett år eller till och med utgången av år 1941. Vid anmälan av frågan om avlåtande av nämnda proposition framhöll jag följande:

Den efter krigsutbrottet fortgående prisutvecklingen har medfört förskjutningar i de lokala prisetförhållandena, som kunna förväntas undergå en ytterligare accentuering under vinterns lopp. Det är därför nödvändigt att till övervägande upptaga frågan, om en dyrortsgruppering grundad på prisuppgifter avseende hösten 1939 och våren 1940 kan väntas giva ett tillfredsställande resultat eller ens kan anses leda till en rättvisare avvägning olika orter emellan än den nu gällande dyrortsgrupperingen innebär. Då en nu företagen dyrortsgruppering skulle för avsevärd tid framåt binda löne- och skattesystemen vid en sannolikt tillfällig lokal prissituation kan detta näppeligen anses vara fallet. Socialstyrelsen har också givit uttryck åt tvekan om lämpligheten att nu fullfölja den likväl redan i detalj planlagda utredningen om de lokala prisetförhållandena. Under dessa omständigheter finner jag mig höra förorda uppskov med den prisundersökning som eljest nu skulle

företagits. En ytterligare väntan med genomförandet av ny skatte- och lönegruppering blir under dessa förhållanden nödvändig. Trots de olägenheter, varmed dröjsmålet ur vissa synpunkter kan vara förenat, och trots att en nygruppering av orterna i dyrortshänseende varit förutsatt vid de vid de senaste båda riksdagarna beslutade löneregleringarna, förordar jag sålunda, att giltighetstiden för den nuvarande skattegrupperingen förlänges ännu ett år, alltså till och med utgången av år 1941.

Riksdagen biföll propositionen (första särskilda utskottets utlåtande nr 51: urtima riksdagens skrivelse nr 68). Författning i ämnet utfärdades den 15 december 1939 (nr 870).

I skrivelse den 6 mars 1940 har *socialstyrelsen* ifrågasatt förnyat uppskov med prisinsamlingen för ny ortsguppering. Styrelsen har därvid anfört:

Enligt nu gällande bestämmelser skulle nästa skattegruppering träda i kraft den 1 januari 1942. För att en skattegruppering — och i samband med denna ny löne- och pensionsgruppering — skulle kunna färdigställas till nämnda tidpunkt, måste insamling av prisuppgifter å livsmedel m. m., i enlighet med den av styrelsen tidigare uppgjorda planen, företagas dels under oktober månad 1940 och dels under april månad 1941. De förskjutningar i de lokala prisförhållandena efter krigsutbrottet, som prisutvecklingen redan medfört och i fortsättningen ytterligare kan förväntas medföra, torde göra en dyrortsguppering grundad på en prisinsamling under dylika förhållanden föga tillfredsställande. Man bör i allt fall räkna med att, även om det pågående stormaktskriget snart skulle upphöra, prisförhållandena icke bli tillräckligt stabiliserade till nästkommande oktober månad, för att en prisundersökning för dyrortsgupperingsändamål på längre sikt då skulle kunna av förhållandena motiveras. Att helt grunda en dyrortsguppering på insamling av prisnoteringar vid endast ett tillfälle, t. ex. i april 1941, anser sig styrelsen icke kunna förorda. I sin skrivelse den 28 december 1938 har socialstyrelsen understrukit angelägenheten av att dyrortsundersökningarna giva så tillförlitliga resultat, att de kunna tillvinna sig förtroende hos de därav berörda.

På grund av vad sålunda anförts, får styrelsen som sin mening uttala att nuvarande förhållanden påkalla ytterligare uppskov med prisinsamlingen för en dyrortsguppering, förslagsvis ett år.

När styrelsen sålunda förordar ytterligare uppskov med prisinsamlingen måste styrelsen dock framhålla, att vissa betänkligheter äro förknippade med ett ytterligare framskjutande av prisinsamlingen, bland annat svårigheter att sammanställa uppgifterna från 1939 års hyresräkning med uppgifter om andra levnadskostnader åtskilliga år framåt i tiden.

Mot en fortsatt tillämpning av den nu gällande grupperingen kan självfallet, bland annat just på grund av inträffande förskjutningar i de lokala prisförhållandena, göras befogade erinringar. Denna olägenhet synes dock ofrånkomlig, och man får i görligaste mån söka eliminera densamma genom att i särskilda fall, när påfallande förskjutningar inträffat, företaga justeringar i indelningen.

*Departements-
chefen.*

På grund av vad socialstyrelsen sålunda anfört synes det nödvändigt, att giltighetstiden för de nuvarande skatte- och lönegrupperingarna förlänges med ytterligare ett år.

I fråga om ortsgupperingen jämlikt lagen om folkpensionering må erinras,

att Kungl. Maj:t genom proposition nr 60 föreslagit årets riksdag, att den gällande grupperingen skall äga förlängd giltighet till och med utgången av år 1941. Frågan om ytterligare förlängd giltighetstid för sistnämnda gruppering torde i detta sammanhang icke böra upptagas till behandling.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att den för åren 1935—1939 gällande indelningen för taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt kommunalskatt av samtliga orter i riket med avseende å levnadskostnadernas höjd — vilken indelning jämlikt kungörelserna den 10 juni 1938, nr 415, och den 15 december 1939, nr 870, äger förlängd giltighet till och med utgången av år 1941 — må, utan hinder av 48 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), äga förlängd giltighet till och med utgången av år 1942.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

P. J. Arrhenius.

